

STATENS SIVILRETTSFORVALTNING

REFERAT

AH 30.04.09

Den 05.03.09 ble det avholdt dialogmøte om voldsoffererstatning hos Statens sivilrettsforvaltning.

Til stede var representanter fra:
Landsforeningen for voldsofre
Krisesentersekretariatet
Advokatforeningen, bistandsadvokatutvalget
Støtteforeningen for seksuelt misbrukte barn
Kirkens ressursenter for vold og seksuelle overgrep
Rådgivningskontorene for kriminalitetsofre
Justisdepartementet
Erstatningsnemnda for voldsofre
Kontoret for voldsoffererstatning
Statens sivilrettsforvaltning

1. Kort orientering fra voldsoffermyndighetene om oppgaver og arbeidsmåte

Kontoret for voldsoffererstatning (KFV) er førstestans ved søknader om voldsoffererstatning. Saker fordeles på saksbehandlere som innhenter politidokumenter og lignende.

KFV behandlet om lag 3 200 saker i 2008. Mellom en tredjedel og halvparten av disse sakene hadde sitt grunnlag i dom. Det ble innvilget voldsoffererstatning i om lag 77% av sakene.

Klager over KFVs vedtak sendes Statens sivilrettsforvaltning som nemndas sekretariat. Nemndas sekretariat forestår den forberedende behandlingen av saken, og skriver et utkast til vedtak som sendes nemndas medlemmer sammen med de relevante dokumentene. Nemnda gir så tilbakemeldinger til saksbehandler hos Statens sivilrettsforvaltning og eventuelle endringer innarbeides i forkant av nemndsmøtet.

Erstatningsnemnda for voldsofre består av tre medlemmer. Erstatningsnemnda møtes ca en gang i måneden, og behandler omlag 40 saker på hvert møte.

Nemnda avgjorde 583 saker i 2008 og omgjorde 34% av de påklagede vedtakene fra KFV.

Nemndas sekretariat har fått delegert myndighet til å behandle enkelte kurante saker. Mer informasjon om hvilke saker dette gjelder ligger ute på hjemmesiden til Statens sivilrettsforvaltning (www.sivilrett.no).

Årsrapport for KFV vil bli lagt ut på hjemmesiden til KFV (www.voldsoffererstatning.no).
Årsrapport for nemnda er inntatt i Statens sivilrettsforvaltnings årsrapport som ligger ute på Statens sivilrettsforvaltnings hjemmeside.

2. Lovendringene

Voldsoffererstatningsloven ble endret med virkning fra 01.01.08. Bakgrunnen for endringene var å styrke ofrenes stilling. Det ble foretatt utvidelser i forhold til pårørende og etterlattes rett til erstatning. Videre ble kravet til anmeldelse uten unødig opphold fjernet, slik at det for forhold som har skjedd etter 01.01.08 er tilstrekkelig at forholdet anmeldes.

Det er også innført en bestemmelse i voldsoffererstatningsloven om forskuddsdekning av utgifter til sakkyndigerklæringer.

Fra 01.01.09 ble maksimumsbeløpet i voldsoffererstatningsloven hevet fra 20 G til 40 G.

Justisdepartementet delte ut oversikt over tiltak som er gjort i forhold til voldsfrenes stilling.

3. Retningslinjer for dokumentasjon i klageomgangen

Bistandsadvokatutvalget hadde tatt opp spørsmålet om KfV kunne gi informasjon om hvilken dokumentasjon som ville kunne ha betydning i klageomgangen.

KfV redegjorde for hvorfor man ikke finner dette hensiktsmessig.

KfV opplyser imidlertid ofte søker om hva som mangler i den enkelte sak. Dette er særlig tilfelle ved søknader om menerstatning.

4. Retningslinjer for omgjøring

Det ble forslått av Bistandsadvokatutvalget at det skulle utarbeides retningslinjer for hva som kreves for å få gjenopptatt og omgjort en sak.

De ulike tilfellene ble diskutert: Der søker tidligere har fremsatt søknad om voldsoffererstatning for enkelte erstatningsposter og fått medhold, slik at den nye søknaden anses som en søknad om tilleggserstatning, og de tilfeller der søker tidligere har fått avslag og nå fremmer en ny søknad om voldsoffererstatning.

Det ble uttrykt enighet om at behovet for informasjon var stort uten at det ble konkretisert forslag til forbedringer. Statens sivilrettsforvaltning antar at dialogmøtene vil være et forum egnet til slik informasjonsutveksling.

5. Opplysnings- og veiledningsplikt

Landsforeningen tok opp spørsmålet om Kontoret for voldsoffererstatnings opplysnings- og veiledningsplikt, særlig i forhold til utarbeidelse av spesialisterklæringer i forbindelse med menerstatning. Det ble påpekt at mange behandlere ikke fastslår den medisinske invaliditeten for PTSD i prosent, og at dette kan medføre at volds ofre ikke tilkjennes menerstatning.

For å ha krav på menerstatning må det foreligge en spesialisterklæring som fastslår en medisinsk invaliditet på 15 % eller mer. Tilleggssøknad kan fremmes dersom varig mén først konstanteres etter at søknaden om voldsoffererstatning er gitt inn.

KfV minnet om viktigheten av at mandat benyttes. Invaliditetsgraden må angis i prosent.

Fra Landsforeningen ble det fremsatt ønske om at KfV hadde en liste over spesialister som kan anbefales ved fastsettelse av invaliditetsgrad ved PTSD. KfV opplyste at det ikke finnes noen slik liste.

6. Erstatningsnivået

Bistandsadvokatutvalget tok opp spørsmålet om hvorvidt utmåling av erstatning etter voldsoffererstatningsordningen skulle følge alminnelig erstatningsrett og utmålingen i domstolene.

Utmåling av oppreisning etter voldsoffererstatningsordningen skal i hovedregel følge alminnelig erstatningsrett, med enkelte unntak.

Dersom det foreligger dom i saken er voldsoffererstatningsmyndighetene ikke bundet av rettens utmåling, men dommen er et tungtveiende moment. Praksis har vært slik at det for oppreisningserstatning ikke har blitt utmålt et lavere beløp enn det som eventuelt er utmålt av retten.

I forhold til menerstatning må man skille mellom saker som tidsmessig faller inn under reglene i voldsoffererstatningsforskriften og saker som tidsmessig faller inn under voldsoffererstatningsloven. For saker etter loven er utgangspunktet at det skal gis full erstatning, lik det som ville blitt tilkjent etter skadeserstatningsloven. For saker som går etter forskriften er det imidlertid fast praksis for å redusere menerstatningen med 2/3 i forhold til alminnelige regler.

I forhold til enkelte erstatningsposter som tingsskade og erstatning for frastjålne gjenstander skiller voldsoffererstatningsordningen seg fra alminnelig erstatningsrett. Gjenstander som blir stjålet erstattes ikke, mens erstatning for tingsskade er begrenset til personlige bruksting skadelidte hadde på seg ved den straffbare handlingen.

Landsforeningen ga uttrykk for et ønske om at KFVs praksis gjøres mer tilgjengelig.

7. Hvilke skader medfører ikke erstatning

Landsforeningen stilte spørsmål om hvilke skader som ikke medfører krav på voldsoffererstatning.

Personskader som følge av voldshandlinger gir som utgangspunkt grunnlag for voldsoffererstatning. Dette gjelder både fysiske og psykiske skader. Det er imidlertid et vilkår for å kunne tilkjennes voldsoffererstatning at det er påregnelig og adekvat årsakssammenheng mellom skaden og den straffbare handlingen og mellom den straffbare handlingen og det tap som kreves erstattet.

Landsforeningen opplyste at det i enkelte saker ikke var blitt tilkjent voldsoffererstatning, selv om oppgitt skadevolder ble dømt til fengsel for vold med særlig farlig redskap. Nemnda mente dette kunne bero på andre forhold, som manglende årsakssammenheng. KfV opplyste at det i dag er en lavere terskel for å få innvilget voldsoffererstatning enn ved KfVs oppstart i 2003.

8. Dekning av foresattes utgifter

Det ble reist spørsmål fra Landsforeningen om i hvilken grad foresattes utgifter dekkes etter voldsoffererstatningsordningen. Det ble pekt på at det i voldsoffererstatningsloven er en egen bestemmelse for etterlatte som gir krav på oppreisning, og i enkelte tilfeller økonomisk tap, men at det ikke finnes en tilsvarende bestemmelse for pårørende og foresatte. Landsforeningen mente dette var urimelig.

Utgifter som oppstår på offerets hånd, typisk offerets legeutgifter, vil være dekningsberettiget etter voldsoffererstatningsordningen uavhengig av hvem som betaler regningen. Tap på de foresattes hånd, typisk tapt arbeidsinntekt, vil imidlertid som regel ikke være dekningsberettiget. Dette skyldes at voldsoffererstatning ytes til den som har lidt en personskade som følge av en straffbar handling. Det er kun den handlingen retter seg mot som har krav på voldsoffererstatning. Den handlingen retter seg mot er den som er strafferettslig fornærmet. I særlige tilfeller er det gjort unntak fra dette kravet, typisk for barn som er vitne til vold.

Statens sivilrettsforvaltning tok her opp som spørsmål om denne problemstillingen kunne egne seg som tema på et eget seminar. Landsforeningen syntes dette var et godt forslag.

9. Regress

Fra Landsforeningen ble det fremsatt ønske om at det i enkelte saker ikke skulle kreves regress fra oppgitt skadevolder da dette kunne føre til at volds ofre ikke turte å søke om voldsoffererstatning.

KFV opplyste at praksis i dag er at man søker regress i saker hvor det foreligger en fellende dom, vedtatt forelegg, påtaleunntatelse eller rettsforlik. Det kreves ikke regress i saker som er henlagt eller når straffesaken er behandlet i konfliktrådet.

Det ble påpekt at vurderingen om fritak fra å kreve regress var en lovgiveroppgave. Departementet tok med seg signalet som ble gitt.

10. Utenlandssaker

Fra Bistandsadvokatutvalget ble det reist spørsmål om rettshjelpsordningen i forhold til voldshandlinger i utlandet.

Rettshjelpsordningen er subsidiær i forhold til andre dekningsmuligheter søkeren måtte ha. Ordningen gjelder som hovedregel bare for sivile saker og oppdrag det er naturlig at en advokat i Norge utfører. Norske borgere som blir utsatt for straffbare handlinger i utlandet vil i utgangspunktet være avhengig av de rettigheter med hensyn til rettshjelp som eksisterer i vedkommende land.

Mer informasjon om rettshjelpsordningen i utenlandssaker fremgår av vedlagt skriv.

11. Renter

Spørsmålet om renter er til behandling i saker for nemnda. Det er foreløpig ikke fattet avgjørelse.

12. Diverse

Krav på oppreisning etter bilulykker har ikke tidligere blitt dekket av bilansvarsloven. Dette har også som den store hovedregel falt utenfor voldsoffererstatningsordningen. Grunnet en rådgivende uttalelse fra EFTA-domstolen 20. juni 2008 erkjenner staten ansvarsgrunnlag for slike skadetilfeller inntruffet fra og med 2001. Departementets kunngjøring følger vedlagt.

Det vil bli avholdt et åpent møte om volds ofre i Tønsberg. Dette møtet er utsatt inntil videre. Deltakelse vil være gratis, og det kreves ikke forhåndspåmelding. Programmet følger vedlagt.

Statens sivilrettsforvaltning ba om tilbakemelding på behovet for slike møter og på gjennomføringen. Deltakerne var meget positive til møtet.

Det ble uttrykt ønske om å fortsette med slike dialogmøter og at det settes av noe lenger tid, slik at temaer kan diskuteres mer inngående. Landsforeningen foreslo at det bør være deltakelse fra dommerstanden ved senere dialogmøter. Statens sivilrettsforvaltning takket for disse innspillene.

Det vil bli tatt sikte på å arrangere dialogmøter om voldsoffererstatning en gang i året.

Vedlegg: Invitasjon til åpent møte om voldsofre – merk at ny dato vil fastsettes senere
                 Kunngjøring vedrørende oppreisning etter bilulykker
                 Skriv om fri rettshjelp i utenlandssaker
                 Retningslinjer om helseerklæringer